

מקץ (243)

שאני יודע שעלי לחנך את בני, ומכל מעשי והתנהגותי הם למדים, זוהי השמירה הטובה ביותר בעבורי.
ספר "יגדיל תורה"

וְהָרַעַב הָיָה עַל כָּל פְּנֵי הָאָרֶץ וַיִּפְתַּח יוֹסֵף אֶת כָּל אֲשֶׁר בָּהֶם וַיֵּשְׁבֶר לְמִצְרַיִם וַיִּחְזַק הָרַעַב בְּאָרֶץ מִצְרַיִם. (מא.נו)
לא פתח יוסף מיד כאשר צעקו אל פרעה, כי העם צועקים כשיש להם להם מחיה מעט והוא רצה שלא ישאר להם כלום. וזה גם טעם הכתוב "וְהָרַעַב הָיָה עַל כָּל פְּנֵי הָאָרֶץ", שלא פתח יוסף את אוצרותיו עד שחזק הרעב בארץ. ולמה פתח כל אוצרותיו ולא הספיק באותם שהיה צריך בהם אותו יום? תירץ האור חיים הקדוש כדי שיראו אנשי העיר כל הריבוי ולא ירעבו, כי הרעבון יכנס בלב אדם כשיראה שיש מחסור, וכשיראו כל אוצרות הנפתחות יתקור חום הרעב שבלבם בוער. כדאיתא (יומא עד:): רבי אמי ורב אסי, חד אמר אינו דומה מי שיש לו פת בסלו למי שאין לו פת בסלו, וחד אמר אינו דומה מי שרואה ואוכל למי שאינו רואה ואוכל, אמר רבי יוסף מכאן רמז לסומין שאוכלין ואין שבעין, אמר אביי הלכך מאן דאית ליה סעודתא ליכלי אלא ביממא.

ספר "עזרי מעם ה'"

סימן בקול, רק כשמדבר בשפתו

וְהָם לֹא הִפְרָהּוּ (מב, ח)

בחז"ל מבואר שאדם ניכר בקולו, ולפי זה יקשה, כיצד יתכן שאחי יוסף לא הכירוהו על פי קולו, כשדיבר אליהם? יש לומר שמה שמכירים אדם בקולו, זה דוקא כשמדבר בשפה שלו, אבל אם לדוגמא, מכירים אדם בקולו, ותמיד הוא מדבר ביידיש, אם ידבר אנגלית או עברית, שהביטויים שם אחרים, לא יהיה ניתן להכירו בקולו. יוסף לא דיבר בלשון הקודש, אלא היה "המליץ בינותם", שתירגם להם את הדברים מהשפה המצרית ללשון הקודש, לכן לא הכירוהו על פי קולו. אבל כשבא להתגלות אליהם אמר "כי פי המדבר אליכם" בלשון הקודש בפשטות, כונתו היתה להוכיח להם שהוא יוסף, שאם לא כן ומצרי הוא, מנין לו לדעת לשון הקודש? אך לדברינו נאמר כאן הרבה יותר, יוסף טען להם: כעת כשהנני מדבר בלשון הקודש, יכולים אתם להכיר את הקול האמיתי שלי ולזהות אותי על פי, גם אם לא הכרתם אותי קודם, כי עזבתי ללא חתימת זקן.

ספר "חיי ראובן"

כשמפשיטים את החומריות מתגלים הנגיעות

וַיְהִי הֵם מְרִיקִים שְׂקֵיהֶם וְהָיָה אִישׁ צֹרֹר פֶּסֶפוֹ בְּשִׁקּוֹ (מב, לה)

מי מחשיב את עצמו לבעל דרגה שכל מעשיו לשם שמים? מי שצמוד היטב אל החומריות. כל זמן שאדם

וַיִּדְבֹּר שֵׁר הַמִּשְׁקִים אֶת פְּרָעָה לֵאמֹר אֶת חֲטָאֵי אֲנִי מִזְכִּיר הַיּוֹם. פְּרָעָה קָצַף עַל עֲבָדָיו וַיִּתֵּן אֹתִי בְּמִשְׁמֶר בֵּית שֵׁר הַטְּבָחִים אֹתִי וְאֶת שֵׁר הָאֲפִים. (מא. טז.)

לשם מה הוסיף שר המשקים ש"פרעה קצף על עבדיו" דיו היה לומר "אֶת חֲטָאֵי אֲנִי מִזְכִּיר הַיּוֹם... פְּרָעָה נָתַן אֹתִי בְּמִשְׁמֶר". יש לבאר, כי דרך הצדיקים היא לתלות את כשלונם בעצמם, כפי שמצינו שכשנמצא גביעו של יוסף בשקו של בנימין, אמר יהודה "האלוקים מצא עוון עבדיך", ותלה מיד את הדבר בו ובאחיו. לא כן הרשעים, שדרכם תמיד להאשים אחרים בכשלונותיהם. שר המשקים, שהיה רשע, אמנם ידע שהוא חטא, שהרי נמצא זכוב בכוסו שהוא הגיש לפרעו, אך תלה את זה שהוכנס לכלא בכך 'שפרעה קצף' דהיינו שפרעה היה כבר בכעס, ולולא כן לא היה בחטאו סיבה מספקת להושיבו בבית הסוהר. מידה זו של האשמת אחרים היתה כל כך טבועה בו, שלא רק שבלבו חשב כן, אלא אף העז פנים לומר זאת למלך, ולהאשים אותו.

ספר "ילקוט מאיש לרעהו"

אֶת אֲשֶׁר הָאֱלֹקִים עָשָׂה הַגִּיד לְפָרְעָה... אֲשֶׁר הָאֱלֹקִים עָשָׂה הַרְאָה אֶת פְּרָעָה. (מא. כה. כח)

הנה אצל שבע שנות השובע נאמר: את אשר האלוקים עושה הגיד לפרעה, ובשבע שנות הרעב נאמר: אשר האלוקים עושה הראה את פרעה. ויש לפרש, דהנה איתא (במ"ר כג. ח), שכאשר הקב"ה גוזר לטובה אינו חוזר בו, ובגזירה לרעה יכול לחזור בו. לכן אצל שבע שנות השובע אמר לו יוסף, 'את אשר באלוקים עושה הגיד לפרעה', כלומר שבודאי יהיה, כי מגיזרה טובה אינו חוזר בו, אבל לגבי שנות רעב אמר: 'אשר האלוקים עושה הראה את פרעה', רצ"ל שהראה לך שיש בידו להרע, ולהיטיב אם תטיב מעשיך, כפי שאכן היה שהרעב פסק כעבור שנתיים, בזכות הברכה שבאה לרגלי יעקב.

ספר "עזרי מעם ה'"

וַיִּקְרָא יוֹסֵף אֶת שְׁם הַבְּכוֹר מְנַשֶּׁה כִּי נִשְׁנִי אֱלֹקִים אֶת כָּל עַמְלִי וְאֶת כָּל בֵּית אָבִי (מא, נא)

לכאורה יש להקשות, לשמחה מה זו עושה, שזכה לשכוח את כל בית אביו? אלא עלינו לדעת, החינוך לילדים אינו מתבטא באמירת דברי מוסר והעזרה, הבנים רואים את מעשי האב שבתו וקימתו אכילתו ודיבורו, מזה הם לומדים הרבה, כמו שכתוב "ודברת בם בשבתך בביתך וכו' ובשכבך ובקומך", דע, כי מעשיך מדברים לבניך, מה שרואים בהתנהגותך, מדבר אליהם, לכן עליך להיזהר בכל דבר. זה מה שאמר יוסף, עד עתה, הייתי צריך להזכיר לעצמי את בית אבי, לבל אשקע בטומאת מצרים ולבל אכשל. עתה כאשר יש לי בית עם ילדים, אין לי צורך להיזכר בבית אבי. די לי

אינו משתחרר מן החומריות, נדמה לו שכל מעשיו נעשים לשם שמים. אם ירחיק עצמו מהחומריות, יפתע להיווכח שכל מעשיו עד כה נעשו מתוך נגיעות, בעבור ממון וכדומה. דבר זה אומר ה"תולדות אדם", נרמז כאן בפסוק: "וַיְהִי הֵם מְרִיקִים שְׁקִיָּהֶם", "שק" רומז לגוף, כאשר מריקים אותו, פושטים את התאוות החומריות, מגלים כי "וְהָנָה אִישׁ צָרוּר פֶּסֶפוֹ בְּשֶׁקוֹ", רואים שכל כיסופים היו לכסף, כל המעשים נעשו מתוך נגיעות של טובת עצמו.

י' פעמים אמרו בני יעקב "עבדך אבינו"

וְהֵם לֹא יָדְעוּ כִּי שָׁמַע יוֹסֵף כִּי הִמְלִיץ בִּינָהֶם (מב, כג)
בזה יובן המדרש (פרקי ר"א פל"ט) רבי ישמעאל אומר י' פעמים אמרו בני יעקב "עבדך אבינו" ושמע יוסף ושתק, ושתיקה כהודאה דמיא, לפיכך נתקצרו מחייו י' שנים והוא מדה כנגד מדה דכיבוד אב ואם גורם אריכות ימים ושנים והבזיון שמבזה לאביו גורם מיעוט שנים, לכאורה אינו מובן דבקרא לא כתיב רק חמש פעמים עבדיך. (א) ויאמרו שלום לעבדך אבינו עודינו חי וכו' (מג, כח), (ב) ויהי כי עלינו אל עבדיך אבי וכו' (מד, כד) (ג) ויאמר עבדך אבי אלינו (מד, כז), (ד) ועתה כבאי אל עבדך אבי וכו' (מד, ל), (ה) את שיבת עבדך אבינו וכו' (מד, לא). אמנם לפי הפסוק כי המליץ בינותם ניחא כי המליץ היה חוזר ומתרגם לפני יוסף את דבריהם שהרי עשה עצמו שאינו מבין בלשון הקודש והוי עשר פעמים להחזיק באהבתך בשם "הגר"א"

עד שהכוורן זוכה לראות את דבש הדבורים שלו, הוא צריך להיאבק מרה בעקיצותיהן

ומַעַט דְּבַשׁ (מג, יא)

דבש בלשון תורתנו הקדושה הוא כידוע דבש תמרים. מדוע, אם כן, כאשר מטבילים בראש השנה את התפוח בדבש, נוהגים עם ישראל קדושים לקחת דבש דבורים? יש לדעת שדבש תמרים כולו מתוק הוא, מתחילת בריאתו, ובמשך כל שלבי התפתחותו של התמר, זב ממנו דבש מתוק. לחלוחית של מרירות אין בו. אבל, מי שעקב פעם אחר מעשי הכוורן, ידוע שעד שהוא זוכה לראות את דבש הדבורים שלו זב אל הצלחת, הוא צריך להיאבק מרה בעקיצותיהן של הדבורים, וגם אם יעטה על עצמו בגדים מיוחדים האמורים להגן עליו מפני העקיצות, תמיד תהיינה כמה דבורים סוררות שתחדורנה אל מתחת למעטה הקשיח, ותייסרנה אותו בעקיצות כואבות. אבל סופו של התהליך הוא בבחינת 'מעז יצא מתוק'. כאשר הכוורן אווז בידיו את הדבש, אין מאושר ממנו! ודווקא בשל אותן עקיצות, דווקא משום התהליך המיוסר, דבש הדבורים כמו מתמתק והולך, מתמתק וגובר. מתקיים בו, בכוורן זה, הפסוק "בצילו חמדתי וישבתי, ופריו מתוק לחיכי". (שיר השירים, ב, ג). כיון שבראש השנה אנו מרבים להשתמש ב'סימנים', וסימנא מילתא הוא, הרי שבהטבלתו של

התפוח בדבש דבורים אנחנו "מסמנים" להקב"ה שגם אם היסורים 'עוקצים' אותנו, ומכאיבים לנו עד מאוד, תפילתנו ותחינתנו היא שהתכלית תהיה כמו בדבש הדבורים, עליו נאמר: "צוף דבש אמרי נעם. מתוק לנפש ומרפא לעצם" (משלי, טז, כד), ומתוך המרירות תצוף המתיקות מתוך החושך ייבקע האור.

רב זילברשטיין שליט"א בספרו עלינו לשבח

הלכה: סעודת חנוכה ומאכליה

נחלקו הפוסקים אם סעודת חנוכה נחשבת סעודת מצוה או סעודת רשות. לדברי הכל אם אומרים בהן שירות ותשבחות לה' יתברך, הרי נחשבת לסעודת מצוה (שו"ע ורמ"א סימן תרע ס"א). משום פרסום הנס ירבה בסעודת שבת של חנוכה יותר משאר שבתות, וכל שכן אם חל בו ר"ח גם כן, וכן ירבה בר"ח טבת, שהוא בתוך ימי חנוכה. (בן איש חי שנה א' פ' וישב אות כח) **ספר "חנוכה"**

פתגם: החיוך הוא קו עקום שמיישר הרבה דברים

ספר "שמחלה"

חקירה: הידור מצוה: בחפצא של המצוה, או בעשיית המצוה (מנחת אשר שמות כה-ב, ברכת אברהם סוכה יא: מצוה ה). **ספר "קובץ יסודות וחקירות"**

סיפור: סתירה ובנין: בעודו נער ישב רבי איזיל חריף בבית המדרש בתוך חבורה של לומדים ותיקים מובהקים והיה מפלפל עמהם בתורה, כשהוא בונה בנין שלם של דברי תורה חריפים להפליא. היה שם זקן אחד, שאהב לקנטר את הנער בדברים, נענה ואמר לו: אכן, בנין נאה בנית לפנינו, אבל בודאי ידוע לך כי בנין נערים סתירה, וסתירת זקנים, בנין. נשא אליו הנער עינים חייכניות והשיב: אמנם כן, בנין נערים סתירה, כי כל מה שהם בונים נהרס בידי הזקנים, ואילו סתירת זקנים בנין, כי כל מה שהם הורסים חוזר ונבנה בידי הנערים.

ספר "חד וחלק" חלק ב'

שבת שלום, חנוכה שמח

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, אברהם בן רבקה, מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בן קארין מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'וים חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלום, רבקה בת ליוה, ריש'רד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, יעקב בן אסתר, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה. זרע של קיימא לבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמית מרדכי בן ג'יזל לאוני. לעילוי נשמת: ג'יזט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה.

